

Samfunn for alle

Nr 1 | 2025

NORSK FORBUND FOR UTVIKLINGSHEMMEDE

Nytt CRPD-håp
Side 6

NFU-konferansen
Side 14

Sommerleir
Side 13, 17, 35, 38

Ny opplæringslov

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

I august 2024 fikk vi ny opplæringslov. Den nye loven innførte det de kaller fullføringsretten – det vil si rett til videregående opplæring til man har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Da dette ble innført ble den tidligere retten til ekstra opplæring for de som trenger mer tid til å nå opplæringsmålene fjernet.

I høringsvaret vårt var vi bekymret for at ordlyden var uklar og at retten til utvidet tid på videregående ville bli svekket. Kunnskapsdepartementet mente at disse utfordringene ikke skulle løses i loven eller i forarbeidene til loven, men at det beste virkemidlet var å utarbeide retningslinjer. Formålet med retningslinjene var å hjelpe skoler og fylkeskommuner med å lage et godt tilbud til elever som ikke har forutsetninger for å fullføre med studie- eller yrkeskompetanse.

Ingen svakere rett for våre medlemmer – heller sterkere. Likevel får NFU nå en rekke henvendelser fra våre tillitsvalgte og medlemmer som forteller at det er flere fylkeskommuner som sier de ikke kommer til å gi noe utvidet videregående tilbud til elever med spesialpedagogisk opplæring. Stikk i strid med det som ble uttalt av departementet i forarbeidene til loven.

Utdanningsdirektoratet forteller NFU at de ikke har fått bestilling fra departementet om å utarbeide noen retningslinjer.

Fristen for å søke om utvidet rett på videregående gikk ut 1. februar. Vi får virkelig håpe at det fylkeskommunene har formidlet, om ikke å gi utvidet tid på videregående, ikke har bidratt til at elever og foreldre har latt være å søke.

Det er viktig at elever og foreldre i fremtiden er veldig nøye med å få opplæringsplaner som er ambisiøse nok til at utvidet rett til videregående ikke kan avslås ved å vise til at man har oppnådd sine mål.

NFU vil jobbe på systemnivå for å sikre den utvidete retten. Og for den enkelte som har fått avslag vil våre jurister hjelpe til med å klage. For vi kan ikke stå på sidelinjen og se på at skolen gir opp våre elever.

Den første leddsetningen i ny opplæringsloven sier det i grunnen ganske godt. «Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida ... »

Vi kan ikke møte elever som har et ekstra behov med lave ambisjoner og stengte dører. De fortjener på lik linje med alle andre elever at vi som samfunn har ambisjoner for dem, slik at de også kan oppfylle sine drømmer.

Samfunn for alle

Medlemsblad for Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Fem utgivelser per år

Årsabonnement: 400 kroner
ISSN: 0803-5105

Ansvarlig redaktør:

Tom Tvedt
tom.tvedt@nfunorge.org

Redaktør:

Niclas Tokerud
niclas@nfunorge.org

Korrektur:

Helene T. Strøm-Rasmussen

Adresse:

Samfunn for Alle
NFU Postboks 8954
Youngstorget
0028 Oslo

Sentralbord: 22 39 60 50

E-post: post@nfunorge.org
www.nfunorge.org
www.facebook.com/NFUorge

Annonseakvisitør:

Salgs Forum AS
Tlf: 915 90 578
E-post: post@salgs-forum.no
www.salgs-forum.no

Forsidebilde: NRK

Design og layout: ogLilleby.no
Trykk: Ålgård Offset AS

Utgivelse 2, 2025 kommer uke 20

Frist for saker: 26. mars
Annonsefrist: 26. mars

Innhold

- 2** Fra generalsekretæren
- 4** Leder: En inkluderende fritid for alle
- 6** Ny regjering - nytt CRPD-håp
- 10** Norges tropp klar for Special Olympics
- 14** NFU-konferansen 2025
- 16** Stortingsmelding om arbeidsmarkedstiltak
- 18** URO-konferansen
- 20** E-læring: Samarbeid NFU og Karde
- 22** Team Pølsa
- 26** Psykisk helse og utviklingshemning
- 28** A-laget
- 30** Utdanning: Fullføringsretten
- 33** Internasjonalt: Seier for funksjonshemmede
- 36** Visste du at: Erstatningsansvar
- 40** SAFO: Nytt år og nye muligheter
- 42** Nyttårstreff i Karasjok
- 44** Butikken

En inkluderende fritid for alle

I 2025 markerer vi igjen Friluftslivets år. En gylden mulighet til å løfte frem hvordan alle - uansett funksjonsevne - kan inkluderes i friluftskิจกรรมer og andre fritidstilbud. Det krever at både kommuner, idrettslag, frivillige organisasjoner og andre aktører tar ansvar.

Tom Tvedt
Forbundsleder

Tilrettelegging handler ikke bare om fysisk tilgjengelighet, men også om holdninger og ressurser som gir reelle muligheter for deltakelse.

Fritid og aktivitet er grunnpilarer i et godt liv for oss alle. For mennesker med utviklingshemning er deltakelse i friluftsliv, idrett, korps og andre fritidsaktiviteter helt avgjørende for både fysisk og psykisk helse. Vennskap og opplevelsen av mestring er noe vi alle kjenner på. Likevel viser erfaringer at mennesker med utviklingshemning ofte møter unødvendige barrierer for deltakelse.

Det er behov for et systematisk arbeid for å sikre at fritidstilbudene blir tilgjengelige og inkluderende. Det kan være å tilby trenere og frivillige kurs i tilrettelagt aktivitet, eller å lage lavterskeltilbud der hele familien kan delta. Mye bra skjer.

Friluftsrådenes landsforbund skal tildele 80 millioner kroner på vegne av Gjensidigestiftelsen for å tilrettelegge friluftsområder for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Norges idrettsforbund gjennomfører lederprogram. Programmet skal bidra til at personer med utviklings-

hemning skal være bedre rustet til å være trenere eller ha andre roller i idretten. NFU har og gjennom sine fylkes- og lokallag mange aktiviteter i hele landet. Her er det plass til enda flere.

Det handler også om å gi økonomisk støtte til de som trenger det, slik at ingen faller utenfor på grunn av dårlig råd.

Vi vet at aktivitet i naturen og fysisk aktivitet bidrar til økt livskvalitet. For mennesker med utviklingshemning gir slike arenaer ikke bare helsegevinster, men også muligheten til å bygge vennskap og føle tilhørighet. Derfor må vi som samfunn investere i å gjøre fritidstilbudene tilgjengelige for alle - og samtidig sikre at de oppleves som meningsfulle.

La Friluftslivets år bli en påminnelse om at alle har rett til en aktiv og verdifull fritid. Inkludering er ikke bare et mål, men en forutsetning for et samfunn som tar vare på alle sine innbyggere. La oss bruke denne anledningen til å fjerne barrierer, bygge fellesskap og gi alle muligheten til å delta.

Vi oppfordrer alle til å ta del i friluftslivets år der du bor!

Søk nå!

Vi har startet opptaket for neste skoleår. Det kan lønne seg å søke tidlig, før alle plassene blir fylt opp. Vi svarer på søknadene fortløpende.

Vi er en frilynt skole som har drevet med tilpasset opplæring siden 1976. Alle linjer er åpne for alle. Alle elever har sin egen veileder som sørger for god oppfølging gjennom skoleåret. Alle elever bor på enerom med eget bad og toalett. Skoleåret 2025/2026 tilbyr vi følgende linjer:

- **ARBEIDSTRENING**
- **DIY - NATURLIG NOK**
- **FLEXI**
- **FOTBALL TILRETTELAGT**
- **FRILUFTSLIV**
- **HESTELIV**
- **MATLYST**
- **TEATER, MUSIKK OG DANS**
- **STIPENDIAT**

Stipendiatlinja passer godt for deg som vil arbeide innen helse og omsorg. Her får du verdifull erfaring som du vil få stor nytte av i ditt fremtidige yrke.

Ta kontakt med oss hvis du er nysgjerrig på å vite mer om vårt tilbud. Vi tar også gjerne imot besøk! Søknadsskjema finnes her:

folkehogskole.no/skole/peder-morset

Peder Morset folkehøgskole
Fossan 23
7584 Selbustrand
Telefon: 73 81 20 00
Epost: pmf@pedermorset.no
pedermorset.no
folkehogskole.no/skole/peder-morset
facebook.com/pedermorset

folkehøgskole

PEDER MORSET folkehøgskole

LIKEVERD - INKLUDERING - MANGFOLD - FELLESSKAP

PMF-lekene 2025

PMF-lekene er vårt tradisjonsrike og inkluderende skirenn som avholdes for 32. gang helga 15 - 16. mars 2025. Informasjon og påmeldingsskjema finnes her: pedermorset.no/pmf-lekene-3.

Aktivitetsuka 2025

Vi har også tradisjon for å arrangere en sommeraktivitetsuke. Den er åpen for både gamle og nye venner og avholdes fra 11. til 16. juni 2025. Informasjon om aktiviteter og påmelding kommer i løpet av våren. Følg med på pedermorset.no og facebook.com/pedermorset hvis du er interessert i å delta.

- Vi har en klar forventning om at en ren Arbeiderpartiregjering foreslår en inkorporering av CRPD i menneskerettsloven, sa forbundsleder Tom Tvedt etter at statsminister Jonas Gahr Støre presenterte sitt nye mannskap på slottsplassen.

Ny regjering – nytt CRPD-håp

AV: Niclas Tokerud

TIRSDAG PRESENTERTE

Støre sine nye statsråder.
Onsdag møtte fire av de opp for
å fremme CRPD inn i menneske-
rettsloven. (Foto: regjeringen.no)

Dagen etter kom svaret – vi vil gjøre FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne til norsk lov, og ta det inn i menneskerettsloven. Dette handler om en stor gruppe i samfunnet vårt og omfatter mange av oss, enten man har nedsatt hørsel, sitter i rullestol eller har andre funksjonsnedsettelse. Det er viktig at deres rettigheter både respekteres og tas vare på, sier statsminister Jonas Gahr Støre.

Nyheten kommer dagen etter at statsminister Jonas Gahr Støre presenterte sin rene Ap-regjering. Den første ettpartiregjeringen på 24 år. Med seg hadde han hele tre andre statsråder, som viser bredden og viktigheten av CRPD.

Menneskerettigheter en prioritet

Regjeringen sier at å sikre at personer med funksjonsnedsettelse får oppfylt sine menneskerettigheter på lik linje med andre, er en prioritert sak. FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) har vært bindende for Norge siden 2013.

– Med inkorporering av CRPD i menneskerettsloven gir vi det sterkeste signalet vi kan gi – menneskerettighetene til personer med funksjonsnedsettelse plasseres sammen med de andre menneskerettighetene som vi mener er mest grunnleggende. Det er her de hører hjemme, sier kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery.

Konsekvensene av en inkorporering har vært utredet av et ekspertutvalg og deres rapport har vært på bred høring.

– Konvensjonen har vært bindende for Norge siden 2013 og norske myndigheter er allerede forpliktet til

å anvende norsk lov i samsvar med CRPD. Med inkorporering i menneskerettsloven vil den reelle betydningen av konvensjonen likevel styrkes, og den vil få større gjennomslagskraft, sier justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen.

– Jeg håper dette også vil bidra til økt bevissthet blant arbeidsgivere slik at de kan bli mer fleksible og se mulighetene i å ansette personer som har funksjonsnedsettelse. Vi må ta i bruk alle de ressursene vi har i samfunnet – vi trenger folk i jobb. Det er bra både for den enkelte, for arbeidsplassene og for oss som samfunn, sier arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna.

Stortingsproposisjon

Nå starter arbeidet med å utforme lovforslaget og få sendt det over til Stortinget så raskt det lar seg gjøre.

– Arbeidet med inkorporering er en stor oppgave. Nå skal vi jobbe så fort vi bare kan for å komme i mål. Jeg vet at mange synes dette har tatt lang tid, men jeg har aldri tvilt på at vi skulle få det til. Dette er så viktig for så mange mennesker i landet vårt, sier Jaffery.

Regjeringen varslet på pressekonferansen at arbeidet vil ta tid, og at proposisjonen vil bli lagt frem for stortinget til høsten. Tom Tvedt og NFU er utålmodige.

– Det er bra det endelig er spor til fremdrift, ett år etter at ekspertutvalget la frem sin innstilling. Saken er varslet til høsten, og vi håper regjeringen vil legge den frem før valget så vi kan få tydelige svar fra de ulike partiene om et ja eller nei før velgerne går til urnene. Blant våre medlemmer vil denne saken være ekstremt viktig for å ta stilling til hvilke partier man bør stemme på i høstens valg, sier Tvedt. →

◀ **FIRE STATSRAÐER** møtte opp for å forklare hvordan de skulle bedre rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, og få CRPD inn i menneskerettsloven – til stor glede fra de fremmøtte organisasjonene. (Foto: Niclas Tokerud)

NFUs tre krav til en ren Ap-regjering

1. Rettigheter til alle - inkorporer CRPD

Det begynner å bli veldig lenge siden ekspertutvalget la frem sin innstilling om inkorporering av CRPD i norsk lov. Ekspertutvalgets flertall og Arbeiderpartiets landsmøte har begge sagt at CRPD bør inkorporeres i menneskerettsloven. Hurdalsplattformen sa den skal inkorporeres i norsk lov.

Det er på tide å sende saken til stortinget – og at stortinget vedtar en inkorporering av CRPD i menneskerettsloven.

Det er NFUs klare og overordnede syn at CRPD må inkorporeres i menneskerettsloven. Dette er noe som vi, i fellesskap med det store flertallet av organisasjoner av funksjonshemmede, har jobbet for i mange år. I dag er CRPD den eneste av FNs kjernekonvensjoner som omhandler minoritetsgrupper som Norge har ratifisert, men ikke tatt inn i norsk lov. Dette mener vi sender uheldige signaler om at våre medlemmers menneskerettigheter ikke er like mye verdt som andres.

2. Arbeid til alle

En ren Arbeiderparti-regjering må børste støv av sitt gamle slagord, og innfri det i praksis. Det skrytes av lav arbeidsledighet, men det dannes et uriktig bilde når mange ikke teller i denne statistikken. Stortinget behandler nå arbeidsmarkedstiltaksmeldingen, men den må følges opp fra regjeringens side med økt innsats.

Det er behov for flere VTA-plasser, og at VTA-plassene i større grad går til det som var den opprinnelige målgruppen. Funksjonsassistanse er et tiltak som kunne ha bidratt til at flere personer med utviklingshemning kunne kommet inn i arbeidslivet. Slik det er i dag, er det kun mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse, eller blinde og svaksynte, som kan få innvilget funksjonsassistanse. Og det må være rett til en arbeidsevnevurdering også for mennesker med utviklingshemning – slik at også de får bistand til å finne arbeid.

Grunnloven § 110 pålegger statens myndigheter å «legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeid eller næring».

Blant mennesker med utviklingshemning finnes det i dag mange som er arbeidsdyktige, men hvor forholdene ikke er lagt til rette for at de kan tjene til livets opphold ved arbeid. Tiltakene vi foreslår vil være et steg i retning av å også innfri deres grunnlovfestede rett.

De senere årene har det også vært en nedbygging og sentralisering av dagsentertilbudene i norske kommuner. Det er viktig at også de som vil falle utenfor kravene som stilles for å kunne stå i en VTA-plass har gode tilbud for en meningsfylt hverdag. Mennesker med nedsatt funksjonsevne har rett til arbeid på lik linje med andre; dette omfatter muligheten til å tjene til livets opphold ved et arbeid som man selv fritt velger eller påtar seg i et arbeidsmarked og arbeidsmiljø som er åpent, inkluderende og tilgjengelig for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

3. Sett stopper for tvangsflyttingene

Gjennom høsten har vi blitt bedre kjent med omfanget av ulovlige tvangsflyttinger i norske kommuner, gjennom VGs gravejournalistikk på området. Dette må det bli en slutt på.

– Det er jo uakseptabelt. Alle mennesker i Norge har krav på rettssikkerhet. Lover og regler skal følges. Individets frihet og rettigheter står veldig sterkt. Dette er også en sårbar gruppe. Det gjør ekstra inntrykk på meg. Sånn skal det ikke være i Norge. Så her må vi snu alle steiner og for å vurdere om det er ytterligere tiltak som må gjøres, sa Helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestre til VG om saken.

Vi forventer at stenene ikke bare blir snudd, men at enhver sten kommunene som begår disse tvangsflyttingene gjemmer seg bak fjernes.

– Det hadde ikke vært mulig å behandle andre i samfunnet på denne måten uten at det hadde blitt ramaskrik. Mennesker med utviklingshemning behandles som en pariakaste, sier forbundsleder Tom Tvedt.

I praksis er det kommunene som må slutte med tvangsflyttingen, men det er helt klart Stortinget og Regjeringen som må påse at de gjør det. Kommunene gjør intet hvis de ikke er pålagt noe. ■

Henrik er med på laget

Henrik Dahl Jacobsen er ansatt som ny rådgiver i NFU. Han skal jobbe med politikk og organisasjon, og er allerede godt i gang med oppgaven.

- Vi er veldig glade for å ha Henrik med på laget. Han styrker vårt interessepolitiske arbeid, samtidig som han har en solid organisasjonsbakgrunn, sier generalsekretær Hedvig Ekberg.

Henrik begynte i jobben 3. februar, og den første uka har vært preget av at det har vært endringer i regjeringen.

- Jeg gleder meg til å ta fatt på en jobb der jeg kan kombinere engasjementet for politikk med å jobbe for reelle endringer i menneskers liv.

Henrik har tidligere jobbet som sykepleier, politisk rådgiver og er innvalgt bystyreprerentant i Oslo Bystyre.

Det har vært en hektisk første uke, med ny regjering på tirsdag, pressekonferanse om CRPD på onsdag og møte med kunnskapsdepartementet om opplæringsloven på torsdag.

Han ser frem til å bli bedre kjent med lokallagene og alle i organisasjonen.

- Jeg vil gjerne høre hvis det er saker jeg bør sette meg inn i, og mennesker jeg burde møte. Send meg gjerne en melding!, sier Henrik.

DignaCare

Økt aktivitet og inkludering

DignaCare er en fleksibel sensor som festes enkelt på utsiden av inkontinensprodukter. Sensoren varsler om behovet for skift av inkontinensprodukt via en brukervennlig app.

Bofellesskap i Fredrikstad kommune deler:

«Den store nytten ved bruk av bleiesensor ser vi hos de brukerne som er aktive på dagtid. Ansatte sier at brukerne opplever større frihet til å delta på aktiviteter utenfor bolig. De kan være med på lengre turer og aktiviteter, og de slipper å reise hjem for unødige bleieskift»

Les mer:

www.dignacare.com

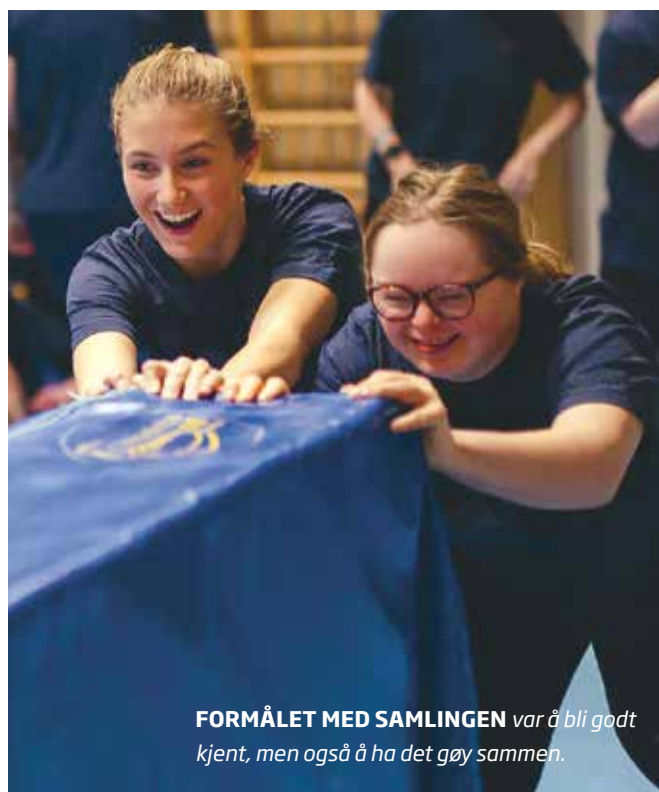

TROPPEN SOM REPRESENTERER Norge
i Special Olympics World Winter Games.

UTØVER EMILIE GREAN med
idrettspresident Zaineb Al-Samarai

FORMÅLET MED SAMLINGEN var å bli godt
kjent, men også å ha det gøy sammen.

Norges tropp klar for Special Olympics

Norges tropp til Special Olympics Winter Games i Torino 8.-15. mars 2025 har hatt sin første samling. Idretts glede og sosialt samvær var i fokus.

TEKST: Norges idrettsforbund

FOTO: Christian Haukeli

Helgens høydepunkt var en felles treningsøkt ledet av tidligere Special Olympics-utøvere. Troppen fikk også et lynkurs i italiensk, medietrening og flere foredrag, blant annet om kosthold, ernæring og trygg idrett.

Idrettspresidenten ønsket velkommen

Idrettspresident Zaineb Al-Samarai var på plass for å hilse på troppen og ønsket utøverne velkommen til samling og ønsket dem samtidig lykke til i forberedelsene til mesterskapet i Torino i mars.

- Jeg har gledet meg så mye til å komme til dere i dag, fortalte idrettspresidenten til en samlet utøvertropp.

Al-Samarai reiser til Torino for å oppleve store prestasjoner, idretts glede og god stemning både i og utenfor konkurransene.

- Special Olympics er verdens største idrettsarrangement for mennesker med utviklingshemning. Som medlem i Special Olympics har NIF et ansvar for å sikre at barn, unge og voksne i målgruppen får et godt aktivitets- og konkurransetilbud, og at de opplever idretten som et trygt sted å høre til, sier hun.

Turngutta viste vei

Lørdag ettermiddag inviterte Norges idrettsforbund tidligere Special Olympics-utøvere til å lede dagens treningsøkt. Victor Goziou-Andersen og Joakim Hylland, som begge deltok i turn under World Games i Berlin i 2023, utfordret årets tropp sammen med turntrener Jim Mckay.

På sin hjemmearena i Haslehallen fokuserte de på bevegelse, koordinasjon og akrobatikk. Ikke overraskende ble dette helgens høydepunkt og ga inspirasjon til mange. De siste årene har Victor, i tillegg til å være utøver, også vært hjelpetrener i Oslo Turn, noe han trives utmerket med. Han oppfordrer flere til å engasjere seg i idretten som trenere og ledere.

Norges idrettsforbund startet i 2024 opp lederprogram for personer med utviklingshemning.

- Hiv deg uti det, oppfordrer Victor.

Telenor er hovedsamarbeidspartner

I helgen fikk utøverne også en hilsen fra Telenors konsernsjef Benedicte Schilbred Fasmer. Telenor, som er offisiell samarbeidspartner til Special Olympics Norge, gleder seg stort til lekene i Torino. →

BÅDE UTØVERNE OG TRENERE

fulgte godt med på treningen.

- «Fra bredde til topp» er en del av vår sponsorstrategi. I dette ligger det at idretten skal ha plass til alle. Vi gleder oss til å følge med på den norske troppen i Torino og ønsker utøverne og støtteapparatet lykke til, forteller Fasmer.

Leder for den norske troppen og rådgiver for para-idrett i NIF, Anette Borge, er godt fornøyd med helgens samling.

- Formålet med denne samlingen var å bli godt kjent med hverandre. Det er helt avgjørende for å kunne prestere best mulig i Torino, men også for å ha det gøy sammen. Flere av utøverne har tidligere erfaring fra internasjonale mesterskap, mens noen skal konkurrere på dette nivået for første gang. Da er det viktig for oss å skape et miljø hvor alle føler seg trygge, sier Borge og legger til:

- Vi har store forhåpninger til mesterskapet i Torino, både med tanke på resultater og at alle skal komme hjem med gode minner i bagasjen. Vi ser virkelig frem til å oppleve øyeblikkene som oppstår når utøverne gir sitt beste og heier på hverandre. Idrettsgleden i Special Olympics World Games er noe helt eget.

Den norske delegasjonen består av utøvere fra fem idretter. De 25 utøverne kommer fra idrettene langrenn, alpint, truger, dans og kortbane. ■

GODE TRENINGSSØKTER leder forhåpentligvis til mange medaljer i Torino.

Velkommen til sommerleir på Hove

Det er fremdeles vinter og mørketid, men snart er sommeren her igjen. Har du planene klare for sommeren?

NFU arrangerer organisasjons- og ferieleir på Hove leirsenter er på Tromøya utenfor Arendal. Leiren er fra lørdag 19. juli til lørdag 26. juli. Der kan du treffe gamle og nye venner og være med på spennende aktiviteter og kurs.

—> *Send påmelding i posten eller meld deg på via vår hjemmeside www.nfunorge.org.*

Du må være over 16 år og medlem av NFU for å delta på leiren. Dersom du ikke allerede er medlem, kan du melde deg inn nå.

Husene på Tromøya har rom med tre eller fire senger, og bad som er tilrettelagt for rullestol.

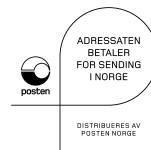
Pris pr. deltaker: 5900,- som dekker alle oppholdsutgifter, kurs og sosiale aktiviteter. En gratis ledager per deltaker.

Faktura sendes på e-post eller i posten i løpet av våren.

19.-26. JULI

Det er begrenset med plasser, så meld deg på nå!

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0028 Oslo

JA!

Jeg ønsker å delta på NFU organisasjons- og ferieleir på Hove leir- og friluftssenter på Tromøya fra lørdag 19. juli til lørdag 26. juli.

Navn: _____

Adresse: _____

Poststed: _____

e-post: _____

Er medlem Vil melde meg inn

Kommer alene Har med ledsager

Bruker rullestol Bruker medisin

Trenger mye hjelp Kan ligge i overkøye

Navn på kontaktperson: _____

Telefon: _____

Ditt telefonnummer: _____

Skjemaet klippes ut og sendes til NFU, Postboks 8954 Youngstorget, 0028 Oslo, eller pr. e-post: post@nfunorge.org. Du kan også melde deg på via hjemmesiden vår www.nfunorge.org

Spørsmål om leiren?

Kontakt Odd Kåre Barkved på telefon 971 44 345 eller e-post til oddkare.barkved@gmail.com

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede

Samarbeidspartnere: Bufdir og NFU sentralt

NFU-konferansen har etablert seg som et årlig høydepunkt etter etableringen i 2023. Med temaet «Mitt hjem, din arbeidsplass» er det 28. mars klart for konferanse i Oslo kongressenter.

NFU-konferansen arrangeres med samarbeidspartnerne FO, Fagforbundet og ASVL.

Mer informasjon om konferansen og påmelding finner du på NFUs nettsider, nfunorge.org

Alt klart til *NFU-konferansen 2025!*

TEKST: Niclas Tokerud

FOTO: Olav Helland

Forbundsleder Tom Tvedt gleder seg til årets konferanse, og forventer at det – som i fjor – kommer til å være helt fullt i salen.

– Dette er årets happening! Om du mottar tjenester i hjemmet, er pårørende til noen som mottar tjenester i hjemmet eller er en av de som gir tjenester i hjemmet så må man rett og slett være her, for det er et knallsterkt program, sier forbundslederen.

Hvordan sikrer man at alle får tilgang på den hjelpen de trenger? Hvordan skaper man et godt arbeidsmiljø samtidig som man opprettholder et godt bomiljø når hjemmet er noen andres arbeidssted?

Noen av spørsmålene som vil belyses

Det er mangel på helsepersonell, kutt i helse- og omsorgstjenester og et forventet større behov med kommende eldrebølge. Hva gjør Norge for å rekruttere flere vernepleiere og helsefagarbeidere, og for å gjøre dette til en mer attraktiv arbeidsplass?

NFU har invitert ulike samfunnsaktører til debatt for å løse det som politikere og kommune-Norge har uttalt er en av våre største fremtidsutfordringer.

– Vi har vært tydelige i møte med blant annet KS,

som stiller til debatt, om at ressursituasjonen ikke kan stå i veien for at mennesker med utviklingshemning skal få sine rettigheter ivaretatt. Jeg gleder meg til at vi kan diskutere disse tingene sammen på konferansen, sier Tom Tvedt.

Men det kommer også andre høydepunkter på konferansen:

Tvangsflyttingsakene i VG

Erlend Ofte Arntsen, Ronny Berg og Louise Eberhard-Gran fra VG har jobbet med sakene om tvangsflytting. På konferansen kommer de for å fortelle om arbeidet de har gjort med å avdekke beslutningene som selv helseministeren kalte forkastelig.

A-laget kommer

En av de store seersuksessene på norske TV-skjermer denne vinteren har vært NRKs nyvinning, A-laget. De tar også turen på NFU-konferansen, hvor produksjons-selskap og intervjuere fra serien vil snakke om serien. Et av høydepunktene har vært de musikalske innslagene, og også det vil konferansedeltagerne få oppleve live i salen.

FORBUNDSLEDER TOM TVEDT lover at personer med makt og innflytelse også i år vil stilles til ansvar under konferansen. Her fra fjorårets politiske debatt.

Ny stortingsmelding om arbeidsmarkedstiltak

I september la regjeringen frem stortingsmeldingen «En forsterket arbeidslinje – flere i jobb og færre på trygd», som tar for seg de ulike arbeidsmarkedstiltakene og hvordan flere mennesker skal få jobb.

TEKST: Niclas Tokerud

FOTO: NHF - Norges Handikapforbund

NFU har bidratt aktivt med innspill gjennom prosessen, og nå skal den behandles av Stortinget. Det har vært et langvarig arbeid med stortingsmeldingen som blant annet tar for seg VTA-plasser. NFU har, både i kraft av seg selv og som del av SAFO, levert mange innspill til hvordan arbeidsmarkedstiltakene må treffe for at også mennesker med utviklingshemning skal få oppfylt sine rettigheter i møte med arbeidslivet.

NFU mener at det må tydeliggjøres at også personer med utviklingshemning har rett til å få arbeidsevnen sin vurdert.

- Mange følger ganske enkelt rådet om å søke uføretrygd, fordi de tror det er sånn det må være. Andre er redde for å be om arbeidsevnevurdering fordi de da kan ende opp med å måtte gå uten inntekt over en lang periode, sa Inga Marie Tronsaune, juridisk rådgiver i NFU.

NFU har lenge problematisert at utviklingshemning er en såkalt kurantsak når det kommer til uføretrygd – det vil si at dersom en person med utviklingshemning søker uføretrygd, får han innvilget det automatisk – det blir ikke gjort noen arbeidsevnevurdering.

- Dette fører til at mange som kan og vil jobbe, ikke får muligheten til å prøve seg i arbeidslivet. For den enkelte har dette

store personlige og økonomiske konsekvenser, og for samfunnet så er dette uutnyttet arbeidskraft, sier Tronsaune.

NFU etterspør fleksibilitet i systemet, som gjør at personer med utviklingshemning kan få en arbeidsevnevurdering uten fare for å måtte gå uten inntekt.

Behov for flere VTA-plasser

Regjeringen har denne perioden økt antall VTA-plasser. Nå opprettes det 500 per år, men tall fra Arbeids- og velferdsdirektoratet peker på at behovet er 900-1800 plasser årlig. Det gjør at køene for å få en VTA-plass øker. Samtidig økes kravene til produksjonen, og det er færre veiledere i tiltakene.

- Dette gjør at det blir en større og større andel deltakere i VTA-ordningen som ikke har utviklingshemning. Personer med utviklingshemning presses altså ut av den ordningen som egentlig er ment for dem, og faller nok en gang utenfor. Så 500 nye plasser i året er for lite – vi trenger 1000, sier NFUs juridiske rådgiver.

Nå er det opp til Stortinget å vedta hvordan man skal få flere inn i arbeid. NFU vil fortsette å kjempe for et arbeidsliv med plass til alle. Stortingsmeldingen blir vedtatt 17. mars.

Sommerleir i Selbu

Vi vil med dette invitere voksne med funksjons-
hemninger til sommerleir fra mandag 4. august
til lørdag 9. august.

Leiren blir på Peder Morset Folkehøgskole som ligger ved
naturskjønne Selbusjøen i Selbu kommune.

For å delta på leiren må du være medlem i NFU. Målgruppen
er fortrinnsvis yngre voksne hjemmehørende i Møre og
Romsdal og nordover.

Pris pr. deltager: 5300,- for opphold hele uken med
frokost, lunsj og middag.

En ledsager per deltager får kost og losji gratis.

Påmeldingsfrist 1. mai.

Vi har begrenset med plasser så vær rask med påmelding!

Mer informasjon og påmelding:

www.nfutrongdelag.no

TEMA: Vi har alltid et aktuelt tema på leiren. Hva det blir
i år er ikke bestemt, men det blir et tema som skal være
med å styrke deltagerne i deres hverdagsliv. Tidligere har
vi hatt bolig, aktivitet og valg på plakaten. Har du ønsker
eller idéer så skriv det i søknaden!

4.-9. August

Påmeldingsfrist

28. juli

PÅMELDING:

www.nfutrongdelag.no

På programmet:

- Karaoke
- Bading i varmt basseng /
Selbusjøen?
- Orientering
- Fjelltur for alle
- Utflukt
- Diskotek
- Grillkveld
- Teater
- Hobby og forming
- Idrettsleker

Arrangører:

NFU Trøndelag Fylkeslag i samarbeid
med Peder Morset Folkehøgskole.

Samarbeidspartnere:

Bufdir og NFU sentralt

Rus og utviklingshemning

URO ble etablert i 2022 og har allerede opplevd stor etterspørsel og stadig flere oppdrag. Den 21. og 22. januar ble URO-konferansen arrangert for første gang, og det var venteliste for deltakelse.

TEKST: Helene T. Strøm-Rasmussen

FOTO: Julie M. Rasmussen

Utfordringer og behov

Som mange andre, bruker personer med utviklingshemning rusmidler, og de blir også eksponert for andres rusbruk - enten det er i familien, vennegjengen eller i andre deler av samfunnet. For noen er dette ikke problematisk, mens andre kan møte store utfordringer, både sosialt og helsemessig. Til tross for dette er rus og rusproblematikk fortsatt et tabu, selv om det har stor innvirkning på livet til mange personer med utviklingshemning.

URO ønsker å endre på dette. Deres mål er å skape rom for samtaler og kunnskapsformidling om rusbruk blant personer med utviklingshemning, deres pårørende, og fagpersoner som møter dem i sitt arbeid. De jobber for å bidra til holdningsendringer, gi konkrete handlingsverktøy, og har utviklet foredrag og informasjonsmaterieill - alt i samarbeid mellom fagfolk og personer med utviklingshemning.

To fagfelt møtes

Under URO-konferansen ble to viktige fagfelt satt i fokus; rus og utviklingshemning. Erik Johan Steenbuch og Camilla Melvoll Berntsen, eksperter i URO, ledet konferansen og sørget for at de rundt hundre deltakere ble trygt guidet gjennom de ulike sesjonene. Psykologspesialist og forsker Kirsten Braatveit holdt et lengre innlegg om rusutfordringer hos personer med utviklingshemning. Hun diskuterte blant annet hvordan man kan tilby god rusbehandling, og hvordan helsepersonell kan identifisere om en pasient i rusbehandling har utviklingshemning. Braatveit påpekte at det er et betydelig kunnskapshull om utviklingshemning i spesialisthelsetjenesten, og at personer med utviklingshemning ofte blir utelatt fra psykoterapistudier.

I sin PhD-studie avdekket hun at hele 30 av 94 personer i rusbehandling - altså 30 prosent - hadde utviklingshemning. Det

understreker viktigheten av å identifisere utviklingshemning og lærevansker i rusbehandling, slik at behandlingen kan tilrettelegges på best mulig måte. Braatveit avsluttet med å påpeke behovet for mer forskning på dette området.

Samarbeid og nye ressurser

Linda Barøy fra NAKU og Jan Gunnar Skoftedal fra Rusfeltets hovedorganisasjon presenterte sine kunnskapsbanker og fortalte om det verdifulle samarbeidet med URO.

På slutten av konferansen ble URO-prosjektet presentert i detalj, og nye brosjyrer ble lansert. Disse gir lettlest informasjon om rus og utviklingshemning, og vil bidra til å åpne for selvbestemmelse samtidig som de beskytter mot skadelig rusbruk. NFU har vært med i referansegruppa til URO.

Mer info her: <https://www.lettomrus.no/>

PROSJEKTLEDER LISE og ekspertene Erik og Camilla lager lett informasjon om rus og rusmidler.

URO mener:

- Alle mennesker er ulike
- Alle er flinke til noe
- Alle har rett til å bestemme i eget liv
- Alle trenger kunnskap for å ta gode valg
- Det er viktig å ta vare på hverandre
- Vi må tenke på at det vi gjør påvirker andre.

HER ER DE NYE BROSJYRENE! Lett om hallusinogener, Lett om sentralstimulerende rusmidler, Lett om dempende rusmidler og Lett om alkohol.

JULIE RASMUSSEN fra URO er fornøyd med de nye brosjyrene.

NFU har hatt et mangeårig samarbeid med Karde. Gjennom dette samarbeidet har vi utviklet mange e-læringsressurser for mennesker med utviklingshemning som dekker de aller fleste ferdigheter som er nødvendig for å kunne greie seg i hverdagen.

Samarbeid NFU og Karde

Disse ressursene er gratis, uten reklame og krever ikke innlogging. Stiftelsen Dam har bidratt til finansieringen. Det ligger en lenke til ressursene på NFUs hjemmeside, www.nfunorge.org og de finnes på Kardes hjemmeside om e-læring, www.karde.no/produkter/e-laering

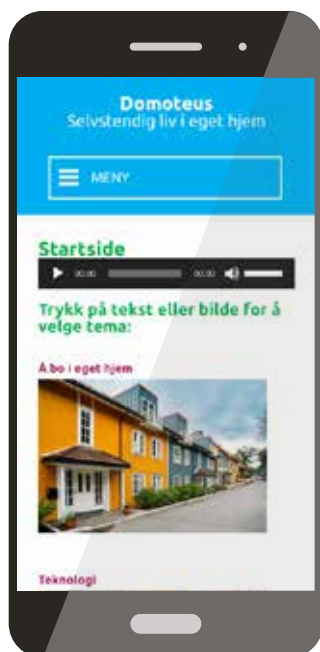
Den primære målgruppen for e-læringsressursene våre er ungdom og unge voksne med lett (evt. moderat) utviklingshemning som skal utvikle et mest mulig selvstendig liv i læringsprosess sammen med tjenesteytere og pårørende. Kardes ressurser er utviklet for å fremme selvstendighet og inkludering.

Av spesiell interesse kan ressursen Domoteus være. Den handler om hva du bør mestre hvis du skal bo i ditt eget hjem. Andre svært relevante ressurser er en om personlig hygiene, en om personlig økonomi som er utviklet sammen med Peder Morset folkehøgskole, og en om sosial kompetanse som er utviklet sammen med Grenland folkehøgskole. Vi har også laget ressurser om arbeid for mennesker med utviklingshemning og en for støttepersoner. Målgruppen er alle som kan bidra til arbeidsinkluderingen, samt rådgivere og beslutningstakere.

AV: Terje Grimstad og Riitta Hellman, Karde AS

Ressursene er gruppert rundt temaene:

- ✓ Diverse
 - Sosial kompetanse
 - Personlig økonomi
 - Personlig hygiene
 - Egen helse
- ✓ Arbeidsliv
- ✓ Bolig
- ✓ Mat, ernæring, fysisk aktivitet
- ✓ Teknologi
- ✓ Samfunn
- ✓ E-læring for barn

Alle ressursene våre har innleste tekster med naturlig stemme. Erfaringen er at syntetisk stemme ikke fungerer like godt som naturlig stemme. Mange er illustrert med korte videoer.

Vi er nå inne i avslutningen av et prosjekt som skal stimulere tjenesteytere i kommuner, lærere, arbeidsledere og andre yrkesgrupper som er i tett kontakt med mennesker med utviklingshemning, til å ta i bruk ressursene våre. Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester i Agder og Vestland har vært partnere i prosjektet og vi har samarbeidet tett. I prosjektet har vi utviklet en veileder eller verktøykasse for hvordan ressursene best kan brukes. Vi har hatt gruppesamlinger med tjenesteytere og mennesker med utviklingshemning for å lage noen første versjoner av verktøykassen. Etterpå er verktøykassen blitt utprøvd både i Agder og Vestland, og utprøvingene har gitt mange nyttige tilbakemeldinger som har ført til justeringer både i verktøykassen og presentasjonen av ressursene. Bl.a. har vi observert og fått tilbakemeldinger om at mange mennesker med utviklingshemning foretrekker korte instruksjonsvideoer i stedet for tekst og bilder. Vi har strukturert ressursene i temaer. Vi har også laget en katalog over videoene våre slik at du ikke behøver å gå gjennom ressursen de tilhører for å finne dem. Verktøykassen er organisert i en serie pdf-filer.

Som et ledd i spredningen av kunnskap om ressursene våre har vi sendt informasjon til NAKU. De har tidligere hatt noen av e-læringsressursene i Kunnskapsbanken, men har nå lagt til flere. SOR vil legge ut en lenke til ressursene på sine hjemmesider. Vi har informert alle 22 folkehøgskolene som har elever med utviklingshemning. Vi har informert alle 11 vernepleierutdanninger på universiteter og høyskoler. Ressursene er i dag kjent av noen, brukes av noen, men ikke av alle.

De fleste ressursene har en seksjon som heter «Til hjelpere» eller «Til støttepersoner». Som pårørende kan du også bruke ressursene.

Vårt håp er at Kardes ressurser skal få økt bruk til glede for mennesker med utviklingshemning, deres pårørende og tjenesteytere.

TEAM PØLSA

DETTE ER GJENGEN som skal gå skirenn i VM-løypene. Bak fra venstre: Mikkjel, Peder og Sunniva. Foran fra venstre: Pia, Trygve og Syver.

Ungdommene som ser forbi egne hindringer

De er alle ungdommer som lever med ulike funksjonsnedsettelser. Nå er de en del av «Team Pølsa», et lag som har mål om å gå et skirenn under VM i Trondheim i februar.

Premiere
fredag
14. februar
i NRK TV

TEKST: NRK

FOTO: Ole Petter Hodnungseth / NRK

I serien «Team Pølsa» følger vi seks ungdommer i alderen 12 til 15 år som lever med ulike kognitive og fysiske funksjonsnedsettelser. De er satt sammen til et lag hvor ambisjonen er å fullføre et skirenn i verdens tøffeste løype under VM i Trondheim. Målet er at ungdommene skal se forbi egne hindringer og kjenne mestringsfølelse.

Gjengen trenes av tidligere langrensløper Øystein «Pølsa» Pettersen.

- I hodet mitt er dette prosjektet så vanvittig mye mer enn kun skirennet. Dette er en serie om å se hverandres egenskaper, ikke utfordringer. En serie om mot, om samarbeid, om å sprengre grenser og om å møte utfordringer. Jeg har fått så mye av å være med på dette og gleder meg virkelig til å dele disse flotte ungdommene med hele Norge, sier Pettersen.

Et meningsfylt prosjekt

Han har vært med på mye forskjellig både på og utenfor langrensløypene, men aldri opplevd noe lignende som dette prosjektet.

- Det tok ikke mange minuttene sammen med ungdommene før jeg forsto at dette ikke bare var en jobb for meg. Dette traff meg på et mye dypere plan. Jeg gikk derfor inn i det med hud og hår. Det jeg sitter igjen med er ikke den harde jobben, men takknemlighet og hvor meningsfylt dette har vært. Jeg har aldri lært så mye og fått så mye noen gang. Rett og slett fantastisk, sier Pettersen.

Treffer Skarstein, Johaug og Klæbo

Serien er produsert av NRK i samarbeid med Teddy TV. I tillegg har Beitostølen Helsesportsenter vært →

DETTE ER EN SERIE om å sprengre grenser og om å møte utfordringer, sier Øystein Pettersen.

svært viktige med deres kompetanse og tilrettelegging for TV-produksjonen.

- For mange er et barneskirenn det aller første møtet med idretts glede og startnummer på brystet, men det er dessverre ikke slik at alle har like muligheter til å delta. Med denne serien vil vi vise at med riktig tilrettelegging kan flere bli med, og mål som i utgangspunktet virker helt umulige kan bli oppnåelig, sier Randi Helland, redaksjons-sjef i NRK.

Kjente profiler som Birgit Skarstein, Therese Johaug og Johannes Høsflot Klæbo dukker opp som gjestetrenere i løpet av serien. De ønsker også å bidra til å motivere gjengen til å vise hva de klarer.

- I dette prosjektet er vi opptatt av å bygge på hver- andres styrker. På tross av ulike utfordringer jobber del- takerne sammen som et lag, og ser langt forbi hindringer i eget liv. Vi håper prosjektet kan inspirere, og samtidig bidra til å normalisere annerledeshet og bryte ned for- dommer, sier Helland.

Selve skirennen de skal gå under VM, med tusenvis av tilskuere langs løypa, finner sted fredag 28. februar.

Deltakerne:

Sunniva Spangelo (14), Åsgårdstrand

Sunniva spiller fotball og liker veldig godt å stå på slalåm. Hun elsker å tegne, og er ivrig til å lese bøker, spesielt fantasy og science fiction.

Diagnose: Alvorlig hjertefeil - univentrikulært hjerte / trikuspidalatresi.

- Sunniva er tryggheten selv. Det er lett å la seg lure av at hun er beskjeden og lavmælt, men dette er lagets trygge havn som vi lytter til når hun snakker. Hun er kapteinen i laget.

Mikkel Munthe (15), Bærum

Musikk er den store lidenskapen for Mikkel. Han spiller trommer i stiftelsen Dissimilis. Han har kjøpt seg en soundboks og elsker å lage afterski-stemming. Mikkel spiller basket og er glad i å gå langrenn.

Diagnose: Williams` syndrom

- Mikkel er sterk og utholdende. I tillegg er han fantastisk til å støtte dem som har det vanskelig. Han kommer alltid med gode råd og løsningsforslag.

Peder Danielsen (15), Aurskog-Høland

Peder er veldig engasjert i Eurovision Song Contest. Han arrangerer sine egne Eurovision-forestillinger for familien. Han liker å lage filmer, bygge lego, drive med togspeking og ikke minst gå på ski.

Diagnose: 3q29 delesjon, sjeldent kromosom og genavvik som gir sammensatte vansker.

- Peder er sterk og utholdende, med følelsene utenpå kroppen og med stort hjerte for alle.

Syver Blindheim (13), Ålesund

Syver hører mye på musikk, spiller trommer og elsker å synge. Han liker godt å bygge lego, trene langrenn, friidrett, og spille playstation med venner.

Diagnose: JNCL - barnedemens

- Syver er den som tar utfordringer på strakeste arm og som ser løsninger til tross for synshemminger. Syver inspirerer dem rundt seg til innsats ved selv å gi alt han har.

Trygve Kroken-Braate (13), Oslo

Trygve er glad i å lage mat og henter mye inspirasjon fra YouTube. Han elsker å være med venner og er glad i å game og lese.

Diagnose: Medfødt skjelettdysplasi, kortvokst

- Trygve er lagets smarting som tenker på løsninger, ser et skritt frem og som motiverer de andre til innsats. Han er den i laget som roper høyest og som ved riktig innstilling påvirker de rundt seg mest positivt.

Pia Hasund Vareberg (15), Kristiansand

Pia liker godt å trene med personlig assistent på treningsstudio. Hun hører mye på musikk, lager TikTok-videoer og er glad i sminke. Pia elsker fart og spenning.

Diagnose: Cerebral parese

- Pia er lagspilleren som ser alle og gir alt. Hennes sterkeste side er pågangsmotet og kreftene. Hun er råsterk, modig og en lagbygger.

Psykisk helse og utviklingshemning

NFU Trøndelag har i flere år diskutert hvordan fylkeslaget på en god og konstruktiv måte skal kunne ta tak i psykisk helse for mennesker med utviklingshemning. 6. januar holdt NFU Trøndelag konferanse om psykisk helse og utviklingshemning.

TEKST OG FOTO: Snorre Ness

Diskusjonen kom opp på grunn av at de regionale helseforetakene hadde fått i oppdrag å gi bedre tjenester til personer med utviklingshemning i spesialisthelsetjenesten. Helse Midt-Norge RHF ga oppdrag til St. Olavs Hospital om å opprette en regional spesialisert sengepost for mennesker med utviklingshemning / autisme og mistanke om alvorlig psykiatrisk sykdom. Planleggingsarbeidet kom i gang for om lag 10 år siden, og enheten startet opp i 2018.

NFU Trøndelag kom inn i dette arbeidet først i 2017, og da var det meste at planarbeidet allerede gjennomført. NFU Trøndelag hadde to brukerrepresentanter i arbeidet gjennom oppnevnelser fra de aktuelle brukerutvalgene. Det ble gitt flere innspill til etableringen av enheten, og brukerrepresentantene bidro også til at det ble utprøvd og tatt i bruk en løsning med hjemmesykehus.

NFU Trøndelag hadde deretter god dialog med daværende forbundsleder, og det ble også satt i gang et arbeid i NFU med å rette oppmerksomhet mot psykisk helse og utviklingshemning. Til NFUs landsmøte i 2024 hadde Landsstyret initiert, og Landsmøtet vedtok, en enstemmig uttalelse; «NFU krever at personer med utviklingshemning må få lik tilgang som befolkningen for øvrig til behandling for psykiske lidelser». Denne uttalelsen er en «marsjord» til NFU om å sette psykisk helse på dagsorden. ikke bare nasjonalt, men i hele organisasjonen. For NFU Trøndelag var dette enkelt å ta tak i. Allerede i arbeidsplanen for 2024 hadde fylkeslaget satt opp

tiltak for å gjennomføre en konferanse om psykisk helse og utviklingshemning.

I arbeidet med arbeidsplanen til SAFO Trøndelag for 2024/2025, tok NFU Trøndelag opp om det kunne være en mulighet om å samarbeide i SAFO om en konferanse om psykisk helse og utviklingshemning. Dette ble initiert på grunn av at utfordringer med psykisk helse gjelder i mange sammenhenger, uansett funksjonsnedsettelse. Det ble enighet om å gjennomføre en konferanse i Trøndelag høsten 2024, men av praktiske grunner ble den først gjennomført 6. januar 2025. Temaet for konferanse ble: «Konferanse om utviklingshemning og psykisk helse».

For å gjennomføre konferanse ble det samarbeidet med Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) Trøndelag, Nasjonalt kompetansemiljø nord om utviklingshemning (NAKU) og Habiliteringstjenesten Voksne (HAVO) Helse Nord-Trøndelag.

De inviterte var medlemmer av SAFO-organisasjonene, kommuner og andre aktuelle som ville kunne ha interesse av å delta. Oppslutningen ble utmerket, og da konferanser kom i gang var det ca 220 deltakere som møtte opp. Ca 20 prosent av deltagerne var pårørende til mennesker med utviklingshemning. For øvrig deltok en håndfull tjenestemottakere, mange fra kommunehelsetjenestene i Trøndelag, noen fra spesialisthelsetjenesten, og ansatte i private tjenester.

På programmet var tema som:

- Tilgang til psykisk helsehjelp for voksne pasienter med utviklingshemning. Orientering fra NKPU (Nasjonalt kompetansesenter om psykisk helse og utviklingshemning,
- «God og dårlig form» - en praksis som fører til diagnostisk overskygging? Fra et doktorgradsprosjekt ved Nord universitet.
- Hvordan tolke symptomer på psykisk sykdom hos mennesker med utviklingshemning? Orientering fra NAKU.
- Godt eksempel på ivaretagelse av psykisk helse for mennesker med utviklingshemning. Orientering fra Steinkjer kommune.
- Informasjon om habiliteringstjenesten for voksne. Orientering fra Habiliteringstjenesten for voksne i Helse Nord-Trøndelag.
- Angst og depresjon - forekomst, symptombilde og aktuelle behandlingsintervensjoner. Orientering fra Habiliteringstjenesten for voksne i Helse Nor-Trøndelag.
- Samtale omkring ivaretagelse av psykisk helse for mennesker med utviklingshemning. Samtale mellom tjenestemottaker og tjenesteyter.
- Spesialisert helsetjeneste for mennesker med utviklingshemning i Trøndelag. Orientering om Regional enhet for psykiatri, utviklingshemning og autisme (RPUA) i Helse Midt-Norge RHF.

I tillegg til meget god oppslutning med deltakelse, ble det også gitt veldig gode tilbakemeldinger på konferansens faglige innhold og gjennomføring. Dette er meget gledelig, og det er grunn til å anta at programmet bidro til meget god deltakelse og meget god respons totalt sett. I en rask tilbakemelding fra deltakere var det tydelig at programmet var lærerikt og at flere av innleggene traff meget godt både faglig og treffende på situasjoner i «den daglige» for praksis for tjenesteytere og tjenestemottakere.

NFU Trøndelag er meget godt fornøyd med konferansen og med samarbeidet med SAFO Trøndelag. For NFU Trøndelag er denne konferansen et viktig steg i arbeidet med å rette oppmerksomhet mot psykisk helse og utviklingshemning. Konferansen har bidratt til informasjons- og kunnskapsspredning, men det er mer som må gjøres. Hovedbudskapet i uttalelsen fra NFUs Landsmøte er at personer med utviklingshemning må få lik tilgang som befolkningen for øvrig til behandling for psykiske lidelser. NFU må bidra til at hovedbudskapet også skal bli en realitet - ikke bare et krav og en forventning.

Kostnadene til konferansen dekkes i hovedsak av SAFO Trøndelag og fra NFU Trøndelag.

A-laget tok landet med storm i romjulen. I serien stiller reportere med ulike funksjonsvariasjoner, kjente fjes til veggs med forskjellige spørsmål, helt uten filter.

Ikke fått nok av A-laget? Det kommer mer!

TEKST: Niclas Tokerud, **FOTO:** NRK

A-laget er den eneste regelen at reporterne får spørre kjendisene om akkurat hva de vil. Gruppen som debutterer som reportere i NRK-serien har ulike funksjonsnedsettelse og har siden våren 2024 fått kursing i journalistikk og TV-produksjon for å være best mulig forberedt til innspillingen.

Nå er det bekreftet at det blir en sesong to av serien. – Det blir en sesong to. Når en serie treffer publikum på denne måten og omfavnes med så mye kjærlighet, er det selvsagt bare å lage mer, sier prosjektredaktør for «A-laget», Marie Sjo, til Kampanje.

Det er ikke ofte mennesker med funksjonsvariasjoner får plass på NRK i beste sendetid, men produksjonsselskapet har jobbet godt med å sette sammen et godt og representativt lag.

– Vi var selvsagt spente, men visste at det var gull her. Monster har samlet en fantastisk gjeng med reportere og de har alle jobbet veldig hardt for å lage disse programmene. Det har vært mye grundig research og mange forberedelser. De flinkeste folkene har vært i sving både foran og bak kamera. Og resultatet er deretter – helt strålende. Men det er ingen selvfølge å lykkes selv om formatet er godt, det handler om menneskene som er med, og det er den gjengen vi møter i A-laget som gjør dette hjertevarmt og unikt, sier Sjo til Kampanje.

Etter hva NFU vet er arbeidet med sesong

to allerede godt i gang, og det vil bli spennende å se hvilke kjendiser som dukker opp i en ny sesong.

– Serien har blitt varmt mottatt av både seere og anmelderkorps. Varmt inntil det glødende, fullt av minneverdige spørsmål og svar. Med noen unike mennesker du kommer til å huske vel så godt som de navngjetne gjestene. Folk som ikke er så annerledes. Men som har væremåter og ansiktsuttrykk som er mindre forstilte enn mine og dine, sto det i Morten Ståle Nilsens anmeldelse av serien i VG.

– En nydelig TV-serie, konkluderte han med terningkast 6.

Også i NFU har tilbakemeldingene om programmet vært særdeles gode, og nå skal A-laget også ta turen til NFU-konferansen.

– Det har jo vært helt fantastisk å se de flotte reporterne stille personer med makt til veggs om ulike spørsmål. Deres inngang til ulike temaer har også latt oss bli bedre kjent med menneskene de møter enn jeg opplever vi blir i de typiske intervjuprogrammene, sier Tom Tvedt.

Han gleder seg til å ta imot representanter fra A-laget på NFU-konferansen.

– Det blir veldig stas å få dem til konferansen, hvor de kan snakke mer om hvordan de har jobbet frem en sånn suksess, og vi kan bli bedre kjent med noen av reporterne deres. Kanskje vi også får en kulturell overraskelse, sier Tvedt.

BÅDE TÅRER OG LATTER >

satt løst da Else Kåss Furuseth ble intervjuet av A-laget.

- HER SLIPPER MAN IKKE >

UNNA med noen ting. Dere er rå, altså, sa Herman Flesvig til A-lagets reportere.

Hvem er A-laget?

A-laget er et samarbeid mellom Smiløkka og Dissimilis, og er produsert av Monster for NRK.

Støre uttalte etter intervjuet at det var et «fint, varmt og morsomt» møte. – Reporterne får fram nye sider av kjente personer.

NFU MØTTE statssekretær Sindre Lysø (nr. 2 fra venstre) for å løfte bekymringen om opplæringsstilbudet til elever med ekstra behov for tilrettelegging.

Møte om fullføringsretten

6. februar var NFU i møte med statssekretær Sindre Lysø, etter at foreldre og elever som har fått avslag på søknad om utvidet studietid har tatt kontakt med oss. Kunnskapsdepartementet bekrefter igjen at fullføringsretten gjelder for alle.

TEKST: Niclas Tokerud

Fra 1. august 2024 trådte ny opplæringslov i kraft. Med den nye loven, fulgte også nye forskrifter – hvor de største forskriftsendringene gikk på de utvidede rettighetene til videregående opplæring.

Med denne loven fikk vi fullføringsretten – retten til videregående opplæring ble utvidet til å gjelde til man har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Med denne utvidelsen ble den tidligere retten til to års ekstra opplæring for de med spesialundervisning som trenger mer tid til å nå opplæringsmålene fjernet.

NFU har blitt kontaktet av foreldre og elever som har fått avslag på søknad om utvidet studietid, fordi man har fått beskjed om at retten til de 1-2 årene ekstra har blitt fjernet. Derfor tok NFU initiativ til et møte med Kunnskapsdepartementet. I møte med statssekretær Sindre Lysø får NFU igjen bekreftet at fullføringsretten gjelder for alle.

NFU gikk inn i møtet med tre ønsker:

1. Fylkene bør gi utvidet frist på søknader om mer tid til å fullføre sluttkompetanse etter IOP.
2. Statsforvalterne må gi retningslinjer til fylkeskommuner slik at de har de i behandlingen av søknadene - og vi ikke ender opp med en klagestorm til statsforvalterne.
3. Tilbakemeldingene og erfaringene vi sitter igjen med etter første søknadsrunde med ny opplæringslov viser et klart behov for at departementet sikrer en felles forståelse for hvordan ny opplæringslov og fullføringsrett skal praktiseres for elever med individuell opplæringsplan. Utdanningsdirektoratet må straks gis i oppdrag å utforme veileder til fylkeskommunene om hvordan dette skal praktiseres.

NFU opplever at departementet ga positive signaler for det videre arbeidet, og deler vår utålmodighet med å sikre at alle elever skal oppleve å ha lik rett til å fullføre sin utdanning.

Bli fast giver

Brenner også du for rettighetene til utviklingshemmede i Norge?

Bli en fast giver og støtt vårt viktige arbeid for rettighetene til personer med utviklingshemning. Vi kjemper juridisk og interessepolitisk for et samfunn der alle har like muligheter. Ditt bidrag hjelper oss å påvirke politiske beslutninger, styrke rettsvernet og forbedre livskvaliteten for utviklingshemmede i Norge.

Bli med oss i kampen for et mer rettferdig samfunn!

På forhånd tusen takk!

Ønsker å gi kr:

- 100
 300
 600
 1200
 Annet beløp _____

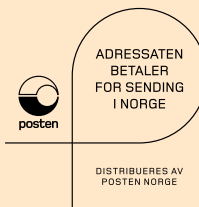
Hvor ofte?

- 1 gang i måneden
 1 gang i kvartalet
 1 gang i halvåret
 1 gang i året

Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Svarsending 1225
0090 Oslo

Fornavn: _____

Etternavn: _____

E-Post: _____

Fakturaadresse: _____

Postnummer: _____

Poststed: _____

BPA gir deg muligheter til å leve det livet du ønsker

Som din BPA-leverandør tilbyr vi deg enkle digitale verktøy, all informasjon samlet i Humana-appen, dyktige og erfarne rådgivere og oppstartsgaranti for at du skal komme raskt i gang.

Ta kontakt for å få vite mer om hva vi kan tilby deg og din familie.

950 43 000 | www.humananorge.no | bpa@humananorge.no

(Foto: Helene T. Strøm-Rasmussen)

Stor seier for funksjonshemmede i Afrika

African Disability Protocol (ADP) er en viktig seier for rettighetene til funksjonshemmede i Afrika. Inclusion Africa har spilt en nøkkelrolle i å få den ratifisert. NFUs partner, Inclusion Africa, har spilt en nøkkelrolle i å få den ratifisert.

TEKST: Fatma Wangare, koordinator i Inclusion Africa

I 2018 vedtok Den Afrikanske Union (AU) African Disability Protocol (ADP). Protokollen bygger på den internasjonale konvensjonen for rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), men tar også opp spesifikke utfordringer som er unike for Afrika, som albinisme, skadelige praksiser, fattigdom og urfolks rettigheter.

Dette er et stort skritt i arbeidet for rettighetene til funksjonshemmede på det afrikanske kontinentet. Protokollen er tilpasset Afrikas spesifikke sosiale, kulturelle og økonomiske forhold, og er et viktig verktøy for å fremme inkludering og rettferdighet for funksjonshemmede.

Inclusion Africas rolle

Inclusion Africa er et nettverk av organisasjoner som jobber for rettighetene til mennesker med utviklingshemning i Afrika. De har vært sentrale i arbeidet for å fremme ADP. Etter at protokollen ble vedtatt i 2018, har Inclusion Africa jobbet med å informere og utdanne sine medlemsorganisasjoner, gjennomført kampanjer og hatt møter med beslutningstakere.

I mai i fjor ratifiserte Republikken Kongo protokollen som det 15. landet i Afrika. Fra da av ble ADP gjeldende for alle land som har ratifisert den, og disse landene

må begynne å rapportere om hvordan de gjennomfører protokollen.

Støtte fra NFU

Inclusion Africas arbeid har blitt styrket av økonomisk støtte og veiledning fra NFU. Denne støtten har gjort det mulig for Inclusion Africa å jobbe enda mer effektivt for å få ADP ratifisert og implementert. Støtten har blant annet bidratt til:

- **Forbedring av opplæringsprogrammer:** Inclusion Africa har kurset sine medlemsorganisasjoner i ADP, hvordan den utfyller CRPD, og hvordan den kan brukes på nasjonalt nivå.
- **Kampanjer for økt bevissthet:** I flere afrikanske land har de lansert kampanjer for å øke kunnskapen om ADP.
- **Kunnskapsutveksling:** Inclusion Africa har skapt plattformer for at afrikanske og internasjonale organisasjoner kan dele erfaringer og lære av hverandre.
- **Samarbeid med regionale bevegelser:** De har samarbeidet med organisasjoner som Africa Disability Forum og Africa Disability Alliance for å fremme funksjonshemmedes rettigheter. →

- African Disability Protocol er et stort skritt i arbeidet for rettighetene til funksjonshemmede

SAMUEL ANKU ER NESTLEDER i Inclusion Africa og en viktig stemme for mennesker med utviklingshemning.
(Foto: Fatma Wangare)

Historier om forandring

På nasjonalt nivå har Inclusion Africa-medlemmer bidratt på ulike måter:

- I Kenya jobbet de for å gjøre offentlige rom mer tilgjengelige, noe som førte til at regjeringen forpliktet seg til å ratifisere ADP.
- I Nigeria har kvinner med utviklingshemning snakket om retten til å forsvare seg mot skadelige praksiser, og de har påvirket lovgivningen på området.
- I Uganda ble unge mennesker med utviklingshemning opplært til å møte beslutningstakere, noe som førte til inkludering av utdanningsmål for funksjonshemmede i nasjonale planer.
- I Etiopia nådde et radioprogram om stigma og utviklingshemning over 500 000 mennesker.
- I Rwanda arrangerte de et møte med helsemyndighetene, som førte til at helsedepartementet bevilget penger til inkluderende helsetjenester.

Utfordringer og veien videre

Selv om mye er oppnådd, er det fortsatt utfordringer som politisk motstand, ressursmangel og samfunnsstigma. Inclusion Africa er fast bestemt på å fortsette arbeidet med å overvinne disse hindringene gjennom samarbeid og vedvarende påvirkning.

ADP er mer enn bare et dokument – det er et symbol på håp for millioner av mennesker med funksjonshemning i Afrika. Med fortsatt støtte fra partnere som NFU, vil Inclusion Africa fortsette å arbeide for å få protokollen fullt implementert og håndhevet. Sammen kan vi skape et Afrika hvor alle, uansett funksjonsevne, kan leve med verdighet og likeverd. ■

Sommerleir Nordland

30. JUNI - 4. JULI
Påmeldingsfrist

1. mai

NFU Troms, NFU Nordland og NFU Finnmark inviterer medlemmer av NFU som er 18 år og over til ferieleir på Haraldvollen Leirskole i Troms.

Hvor: Haraldvollen Leirskole ligger nede ved Målselva på Andslimoen i Målselv kommune, i naturskjønne omgivelser. Det blir muligheter for å fiske, padle i kano, besøke verdens nordligste dyrepark Polar Zoo, og mange andre aktiviteter.

Reisemuligheter: Det enkleste er å ta buss eller egen bil. Man kan ta fly til Tromsø og buss derfra. Flyplassen i Bardufoss ligger like i nærheten av leirskolen, men det er bare fly fra Oslo som går dit.

Tid: 30.juni til 4.juli 2025

Påmeldingsfrist: 1.mai 2025

Pris: kr. 3000.-. Ledsager betaler ikke.

Påmelding:

gunnhutch@gmail.com, tlf. 91338299 eller klipp ut og send inn kupongen.

Vi følger først til mølla prinsippet i tillegg til at medlemmer fra Nord-Norge prioriteres.

Hvis du ikke er medlem av NFU kan du melde deg inn her:
www.nfunorge.org/Bli-medlem/innmelding/

JA!

Jeg ønsker å delta på leir!

Navn: _____

Adresse: _____

Poststed: _____

Kommer alene Har med ledsager

Samtykker du til å delta på bilder fra leiren?

JA Nei

Navn på ledsager:

Navn på kontaktperson:

Mailadresse til kontaktperson:

Telefon til kontaktperson: _____

Kupongen sendes:

Gunn Strand Hutchinson
Sjøgt. 33B, leilighet D601
8006 Bodø.

Samarbeidspartnere:
Bufdir og NFU sentralt

VISSTE DU AT

Erstatningsansvar

I dag har mange BPA-ordninger eller andre tjenester i eget hjem. Assistenten eller tjenesteyteren gjør dermed mye av sitt arbeid enten i tjenestemottakerens hjem eller ute i samfunnet eller hos andre der tjenestemottaker er.

AV: Tor Omar Heyerdahl
Nyquist, Advokatfirmaet
Lippestad AS

I mellomtiden kan det skje at ting blir ødelagt eller skadet mens en assistent eller tjenesteyter er på arbeid, for eksempel med en ting som tilhører tjenestemottakeren. Hva skjer da, hvem er ansvarlig og hvordan går man frem?

Erstatningsrettslige regler og vilkår

I norsk erstatningsrett er det i hovedsak tre vilkår som må være oppfylt for at man skal ha rett på erstatning fra en skadevolder. Det må foreligge et ansvarsgrunnlag, et økonomisk tap eller skade, og det må være adekvat årsakssammenheng mellom ansvarsgrunnlaget og det økonomiske tapet eller skaden. Ansvarsgrunnlag handler om at noen må ha handlet erstatningsbetingede. Vanligvis sier man at det må foreligge en eller annen grad av skyld. I norsk erstatningsrett er det som hovedregel krav om at det må foreligge minst uaktsomhet. Det er altså sjeldent det som heter objektivt ansvar – altså at det foreligger ansvarsgrunnlag uavhengig av om det er utvist noen skyld. Objektivt ansvar ser man i særlige tilfeller som ved bilforsikring (trafikkskade) og ved produktansvar. Vi kommer nærmere inn på skyldkravet senere i artikkelen.

Videre må det foreligge et økonomisk tap eller en skade. Hovedregelen i norsk erstatning er at man skal ha full erstatning. Økonomisk tap kan være knyttet

til personskade og dekke inntektstap, forhøyede utgifter eller menerstatning (varig medisinsk invaliditet). Etter skadeserstatningsloven § 4-1 skal skadelidte ha full erstatning for lidet tingskade i samsvar med hovedregelen i erstatningsretten om at det fulle økonomiske tap skal dekkes. Full erstatning vil normalt tilsvare gjenanskaffelsesverdien. Dersom gjenstanden ikke kan gjenkaffes, vil full erstatning måtte bygge på antatt omsetningsverdi.

Det siste hovedvilkåret for erstatning er at det økonomiske tapet eller skaden må være i adekvat årsakssammenheng med handlingen eller unnlatelsen. I noen tilfeller kan spørsmålet om årsakssammenheng være veldig klart. Ruten hadde ikke blitt knust dersom ballen ikke hadde blitt kastet. Handlingen – ballkastet var en nødvendig forutsetning eller betingelse for at skaden skjedde. I andre tilfeller kan det være vanskelig å fastslå, for eksempel ved nakkeskader i forbindelse med bilkollisjoner, og som først fremkommer en lengre periode etterpå.

Videre må som sagt skaden eller tapet være i adekvat årsakssammenheng. Det kan også formuleres som at skaden må være en påregnelig følge av handlingen. Dersom man kaster en ball hardt mot et vindu vil en påregnelig skade være at et vindu blir knust. Noen følgeskader kan allikevel bli for fjerne og avledet.

Hvem er ansvarlig når noe blir ødelagt eller skadet mens en assistent eller tjenesteyter er på arbeid?

Uaktsomhet

Subjektiv skyld kan deles inn i flere ulike kategorier. At noen handler med forsett betyr i dagligtale at man gjør noe med viten og vilje. En annen form for subjektiv skyld som ofte er praktisk i slike tilfeller er spørsmålet om noen har handlet uaktsomt. Man kan også skille mellom ulike grader av uaktsomhet (simpler uaktsomhet eller grov uaktsomhet), og enkelte regler eller erstatningsformer kan fordre ulike grader av uaktsomhet.

Skal det foreligge en form for subjektiv skyld må man kunne bebreide skadevolder for å ha handlet eller ikke handlet på en bestemt måte. Vurderingen er basert på en konkret og skjønsmessig helhetsvurdering av en rekke forhold. Man må foreta en sammenligning mellom hva som er forsvarlig opptreden etter objektiv norm eller standard innenfor det bestemte livsområdet og den aktuelle handlingen. Det er også vanlig å vurdere hva som er normal og aktsom opptreden innenfor den aktuelle bransjen eller arbeidet. Her vil man se på oppførselen opp mot skrevne regler eller normer, for eksempel sikkerhetskrav. Har man brutt med klare og nedskrevne sikkerhetsrutiner skal det mindre til for å si at noen har handlet uaktsomt. Man vil også vurdere den enkelte handlingens skadeevne; sannsynligheten for skade og mulig skadeomfang.

Arbeidsgiveransvaret

Som nevnt er det første hovedvilkåret som må være oppfylt at det foreligger ansvarsgrunnlag. Dette kan både følge etter loven eller ulovfestede regler. Dersom en arbeidstaker forårsaker skade mens man er på jobb blir spørsmålet om arbeidsgiveren kan holdes ansvarlig.

Dette er regulert i skadeerstatningsloven § 2-1 første ledd. Her står det at:

«Arbeidsgiver svarer for skade som voldes forsettlig eller uaktsomt under arbeidstakers utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren, idet hensyn tas til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til

virksomheten eller tjenesten, er tilsidesatt. Ansvarret omfatter ikke skade som skyldes at arbeidstakeren går utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet.»

Det er altså ikke krav om at arbeidsgiver i seg selv har utvist skyld, og ansvaret er slik sett objektivt for arbeidsgiver dersom vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. For det første er det krav om at skaden er voldt forsettlig eller uaktsomt. Aktsomhetsvurderingen her vil bygge på de alminnelige prinsipper fra ulovfestet rett, men aktsomhetsvurderingen må, til forskjell fra den ellers ulovfestede culpa-regel, også hensynta hva skadelidte med rimelighet kan forvente av virksomheten. Dersom en tjenesteyter skader for eksempel et hjelpemiddel under arbeidet, uten å følge angitte bestemmelser for bruk eller sikkerhet, vil det være sterke argumenter for at arbeidsgiveransvaret er oppfylt.

Videre er det krav om at skaden er skjedd under arbeidstakerens utføring av arbeidet. Dersom en assistent ikke er på jobb, men for eksempel er på besøk hos tjenestemottaker eller på annen måte volder skade hos tjenestemottakeren utenfor arbeidet, så er ikke vilkåret oppfylt.

Videre er det slik at ansvaret kan bortfalle dersom skaden skyldes at arbeidstakeren går utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten. Betragtningen bak regelen er at arbeidsgiver kun skal hefte for feil som er synbare og således mulige, og forebygge / hindre gjennom opplæring, instruks og kontroll. Spørsmålet om sammenheng med tjenesten må sees fra så vel skadelidte som skadevolders ståsted. I Rt. 2008 s. 755 kom Høyesterett til at det forelå tilstrekkelig nærhet mellom en hjemmehjelps arbeidsoppgaver og den skadevoldende handling, som var tyveri og misbruk av en brukers kontantkort. Kommunen ble kjent ansvarlig etter skadeserstatningsloven §2-1.

23.-29. JUNI

Påmeldingsfrist

1. mai

PÅMELDING:

<https://skjema.stord.kommune.no/skjema/SKO0110/>

Sommarleir på Halsnøy

Me vil med dette invitere vaksne med funksjonsvariasjoner til ferieleir på Halsnøy måndag 23. juni til søndag 29. juni.

Leiren vert på Sunnhordland Folkehøgskule som ligg i vakre, naturskjøne omgjevnader på øya Halsnøy i Kvinnherad.

Leiren er for medlemmer i NFU. Er du ikkje medlem, er det berre å melda seg inn!

Pris pr. deltakar: 4900,-.

For dei som treng ledsager, går ein gratis pr. deltakar.

Påmeldingsfrist 1. mai.

Førstemann til mølla-prinsippet gjeld.

Meir informasjon og påmelding:

<https://skjema.stord.kommune.no/skjema/SKO0110/>

På programmet:

- Konsert med Tom Wagtskjold
- Bading
- Karaoke
- Kurs i sex og grensesetjing
- Natursti
- Kvitleirekurs
- Dansekurs
- Ballspel
- Diskotek
- Velverekurs

Postboks 414, 5403 Stord
Telefon: 900 18 404
E-post: margunn.vassdal@stord.kommune.no

Samarbeidspartnere:

Bufdir og NFU sentralt

Ferieleiren vert arrangert av Stord / Fitjar lokallag

Tvang og makt

Trenger du hjelp og bistand vedrørende kommunal maktbruk?

Ola Hagen er utdannet jurist. Privat har han hatt mye erfaring med et kommunalt apparat som ikke har klart å unngå eller forebygge bruk av tvang og makt. Dette har medført mye bruk av tvang og makt mot hans sønn.

Han har lagt ned en stor innsats i å sette seg inn i regelverket og kjempe mot bruken av tvang og makt. All denne kunnskapen ønsker han å dele med andre som er i samme situasjon. Han vil derfor kunne bistå med råd og veiledning i denne type saker.

Send e-post til NFU på firmapost@nfunorge.org så formidler vi videre.

En meningsfylt hverdag – akkurat som Ola

Ønsker du en meningsfylt hverdag, eller har du en nær deg som fortjener et liv fullt av mening og fellesskap? Husker du Ola fra filmen «Ola – en helt vanlig uvanlig fyr»?

Han bor i Camphill-landsbyen Vidaråsen, og det finnes flere slike bofellesskap rundt om i landet der det er plass til flere.

I Camphill-landsbyene Hogganvik, Jøssåsen, Rotvoll, Solborg, Vidaråsen og Vallersund Gård finner mennesker med utviklingshemming sitt hjem. Det er et sted hvor hver dag byr på samhold, mestring og ekte opplevelser.

Her lever beboerne side om side med medarbeidere i små, varme fellesskap. De får ta del i meningsfullt arbeid som passer deres evner og interesser – om det så er på gården, i gartneriet, på kjøkkenet eller i verkstedet.

Hverdagsaktivitetene gir både mestring og glede, og skaper et miljø der alle bidrar og vokser sammen. Fra feiring av høytider til konserter og utflukter i naturen – landsbylivet har noe for alle!

Kjenner du noen som du tenker ville trives her? Vi inviterer deg til å oppleve landsbylivet på nært hold – kom og se hvordan vi bor, jobber og lever som en stor familie.

Ta kontakt for en uforpliktende omvisning og finn ut om dette kan være det rette hjemmet for ditt familiemedlem – eller kanskje deg selv?

Velkommen til Camphill-landsbyene, der fellesskap og mening møtes!

Kontakt oss på tlf. 73 97 84 60
eller send epost til
sekretariat@camphill.no

www.camphill.no

Nytt år og nye muligheter

SAFO-konferansen et verktøy for samarbeid og styrke – i kampen for funksjonshemmedes menneskerettigheter har vi behov for alle våre ressurser, all vår stå på vilje, all vår stahet og all vår solidaritet. Kommunene må ta ansvar, politikerne må sikre våre menneskerettigheter og staten må finansiere.

AV: Janne Skei,
daglig leder i SAFO

Snart er det stortingsvalg, et stortingsvalg hvor dagens opposisjon bestående av FrP og Høyre, i skrivende stund seiler i medvind og håper på å gjenerobre makten fra Støre og hans regjering. Sakene som angår funksjonshemmede er viktige for vår mulighet til å leve selvstendige og likestilte liv, og derfor er det viktig at vi i perioden fremover gjør oss kjent med partienes nye programmer og med våre potensielle stortingskandidater for neste periode.

SAFO-konferansen 2025 gikk av stabelen helga den 18. og 19. januar, og nettopp dette var vårt fokus på konferansen, stortingsvalget 2025 og hvordan vi i SAFO kan jobbe sammen om å fremme våre saker og bli kjent med våre kommende stortingspolitikere.

Rundt seksti deltakere jobbet iherdig for å planlegge vår felles innsats frem mot det kommende stortingsvalget den 8. september. Gjennomganger og planer region for region, ble meislet ut som utgangspunkt for en felles plan, og et forhåpentligvis godt utgangspunkt SAFO sitt påvirkningsarbeid i neste stortingsperiode. Resultatene av arbeidet på konferansen er samlet inn, og danner grunnlaget for et felles dokument som vil bli delt i SAFO-familien, sammen med annet aktuelt materiell til bruk i perioden frem mot valget.

I denne planleggingsperioden frem mot partienes årsmøter, kan det være interessant å ta en liten og kjapp titt på noen av de foreløpige partiprogrammene som foreligger. Dette er et lite og foreløpig utvalg av

to viktige saker i programformuleringene fra de tre største partiene (Ap, Høyre og FrP, samt Aps tidligere regjeringspartner Senterpartiet). I perioden frem mot valget vil SAFO gjennomgå og publisere standpunkter fra alle partier og i flere saker.

CRPD inn i menneskerettsloven

SAFO og SAFO-organisasjonene har gjennom denne stortingsperioden vært opptatt av at FN-konvensjonen for funksjonshemmedes menneskerettigheter (CRPD) skal inkluderes i menneskerettsloven. Det er et vesentlig poeng for SAFO og våre medlemsorganisasjoner, at inkorporeringen skal skje i Menneskerettsloven. Vi vil ikke ha CRPD inn i noen andre lover.

Ap har følgende i sitt foreløpige partiprogram: «Innlemme FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i den norske menneskerettsloven».

Høyre nevner overhodet ikke CRPD i sitt forslag til stortingsvalgsprogram, mens FrP har inkludert følgende intensjon i sitt programforslag: «Fremskrittspartiet mener at intensjonene i FN-konvensjonen for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) må følges opp, og at dette må ivaretas gjennom norsk lovgiving»

Senterpartiet nevner ingenting om at CRPD skal inn i norsk lovverk, men påpeker at de vil revidere vergemålsloven og innføre en beslutningsstøtteordning i tråd med CRPD.

Brukerstyrt personlig assistanse

SAFO og våre medlemsorganisasjoner jobbet lenge for å sikre rett til BPA - brukerstyrt personlig assistanse. Retten ble inkludert i norsk lovverk i 2015 for personer med bistandsbehov på minst 32 timer pr. uke. I årene etter rettighetsfestingen er tilgang og innhold utvannet, og en utredning om ordningen har ligget i Regjeringens skuff siden høringsfristen gikk ut den 1. juli 2022.

Om BPA sier Ap at «Vi vil sørge for at ordningen gir et best mulig universelt tilbud til de som trenger det, og forankre BPA i et eget lovverk».

Høyre har i forslaget til program skrevet at de vil «videreutvikle ordningen med Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA) for å sikre reell likestilling og deltagelse i samfunnet for funksjonshemmede som har rett til denne ordningen».

Fremskrittspartiet er tydelig på at BPA er et verktøy for å gi funksjonshemmede mulighet til et mest mulig normalt og verdig liv. De vil forskriftsfeste dagens retningslinjer for å sikre at lovens intensjon blir oppfylt, og at BPA skal rettighetsfestes som et likestillingsverktøy, at ordningen skal finansieres med overslagsbevilgning gjennom NAV og at retten også skal gjelde under utdanning.

Senterpartiet ønsker å tilby BPA med god brukermedvirkning som bidrar til likeverd, selvbestemmelse og samfunnsdeltakelse. Partiet vil utvide ordningen med funksjonsassistanse til flere funksjonsnedsettelser og gi mulighet for samordning med BPA. I tillegg skriver Senterpartiet at innslagspunktet for statlig finansiering av ordningen skal reduseres til 1,5 millioner kroner.

Over har jeg sett på to saker. Partiprogrammene er overordnede og gjelder hele samfunnet. I tiden frem mot valget anbefaler jeg dere å ta en titt på programmene. De viser totalen av hva partiene ønsker å jobbe med. Anbefales også som sengelektyre. God lesing.

Alle skal ha muligheten til å være sjef i eget liv!

JAG Assistanse AS er en ideell BPA-leverandør med spesiell kompetanse om BPA for personer med sammensatte og kognitive funksjonshemminger. Vi bygger vårt verdigrunnlag på grunnleggende menneskerettigheter, likeverd og likestilling.

JAG vil bidra til at alle mennesker kan leve sine liv fullt ut, på egne premisser.

JAG har over 25 års erfaring for deg som trenger assistert arbeidsledelse.

JAG har fokus på individualitet, kvalitet og skreddersyr din assistanse.

Ta kontakt for mer informasjon.

JAG
er som du.

JAG Assistanse AS
Telefon: 962 09 666
www.jagassistanse.no

Følg oss gjerne på Facebook og Twitter!

Hyggelig nyttårstreff i Karasjok!

AV: Berit Frøydis Svineng Johnsen

NFU Karasjok arrangerte nyttårstreff lørdag 4. januar. 26 personer valgte å trosse de 26 kuldegradene denne dagen, og møtte opp til hyggelig lag.

- Det er fint å møtes, være i lag, spise god mat, synge julesanger, gå rundt juletreet og kose oss med kaffe og kaker, sier leder Berit Frøydis Svineng Johnsen.

Hver eneste dag står veiledere i våre ASVL bedrifter klare til å bistå de som trenger hjelp til å finne sin vei i arbeidslivet. Enten det er på en tilrettelagt arbeidsplass, eller gjennom jobb i en annen bedrift. En av ASVLs hovedoppgaver er derfor å kjempe for at flere får en tilrettelagt arbeidsplass.

INNLANDET

Ny Vekst og Kompetanse AS

Kristian Walbys veg 13, 2212 Kongsvinger

www.ny-as.no

Lipro Kompetanse AS

Smestadveien 27, 2619 Lillehammer

lipro.no

Sølv AS

Postboks 64, 2860 Hov

www.solve.as

NORDLAND

Vestvågøy ASVO AS

Holandsveien 173, 8370 Leknes

www.vvasvo.no

Bopro AS

Klinkerveien 1, 8006 Bodø

www.boproas.no

ROGALAND

Ranso AS

Randbergveien 308, 4070 Randaberg

www.ranso.no

Jæren Industripartner AS

Engelsvollvegen 264,
4353 Klepp Stasjon

www.jias.no

Sandnes Pro-Service AS

Skippergt. 121/123, 4327 Sandnes

www.sanpro.no

Solstein AS

Bleikmyrvegen 45, 4276 Vedavågen

www.solstein.no

Uni-K AS

Kvalamarka 20, 5514 Haugesund

www.uni-k.no

Avanti Ryfylke AS

Jøssangv. 7, 4100 Jørpeland

www.avanti-ryfylke.no

Optimus AS

Øverhagaen 4, 7374 Røros

www.optimus.as

TRØNDELAG

Vidu AS

Meieribakken 4, 7670 Inderøy

www.vidu.no

Sandbukt AS

Sandbuktheien 16, 9050 Storsteinnes

www.sandbuktas.no/

Barduprodukter AS

Industriveien 7, 9360 Bardu

www.bapro.no

VESTFOLD OG TELEMARK

70° NordVekst AS

Industriveien 7, 9180 Skjervøy

www.70nordvekst.no

Smiløkk Arena AS

Smiløkk 2, 3173 Vear

www.smilokka.no

Empus AS

Bentsrudveien 5, 3083 Holmestrand

www.empus.no

OSLO

Kvito AS

Dalsvegen 28, 3890 Vinje

kvito.no

Fossheim AS

Sven Oftedals vei 1, 0950 Oslo

fossheim-as.no

BUTIKK

Alle kurshefter er gratis!

Om tro og livssyn

Pengene dine

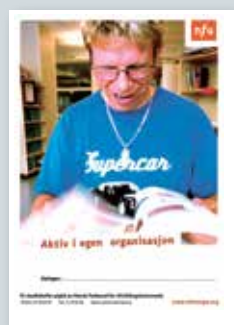
Stortingsvalg

Kommunevalg

NFU - en organisasjon

Aktiv i egen organisasjon

Veilederhefte til «Aktiv i egen organisasjon»

NFUs prinsipp-program

Tillitsvalgt i organisasjonen NFU

Ledsagerhefte

Kursbevis kr 10,-

Kursmappe kr 25,-

Bøker om veien til egen bolig

kr 100,-

kr 150,-

Last ned!

Boken «Fokus på overgangen mellom ulike skoleslag» er utsolgt, men ligger klar for nedlasting på vår hjemmeside nfunorge.org/no/nettbutikk/boker/

Klistremerker
6 merker per ark kr 6,-

Vervekort, gratis

Beachflagg:
2 meter, kr 1100,-
3,9 meter, kr 1800,-

T-skjorte størrelse
M, XL og XXL
kr 85,-

Hettejakke
størrelse S, M, L, XL og XXL
kr 480,-

Velg
miljøvennlig,
dropp plast-
posen!
Handlenett
kr 30,-

Fuel box kr 300,-

Handlenett kr 30,-

Pølsebag med utvendig lomme kr. 150,-

Pins kr 10,-

Refleksbånd kr. 25,-

Armbånd kr 10,-

Penner, per stk. kr 10,-

Tallerken i porselen kr 150,-

Ja takk, jeg bestiller (skriv antall):

- Kurshefte: Om tro og livssyn
- Kurshefte: Pengene dine
- Kurshefte: Stortingsvalg
- Kurshefte: Kommunevalg
- Kurshefte: NFU – en organisasjon
- Kurshefte: Aktiv i egen organisasjon
- Veilederhefte til studieheftet Aktiv i egen organisasjon
- Kurshefte: NFUs prinsipp-program
- Kurshefte: Tillitsvalg i organisasjonen NFU
- Kurshefte: Ledsagerhefte
- Kursbevis
- Kursmappe
- Bok: Sjef i eget hus
- Bok: Veien fram til egen bolig
- Klistremerker
- Vervekort
- Beachflagg 2 meter
- Beachflagg 3,9 meter
- Fuel box
- T-skjorte M XL XXXL
- Hettejakke S M L XL XXL
- Handlenett beige
- Pins
- Refleksbånd
- Armbånd
- Penn
- Pølsebag
- Tallerken

Navn: _____

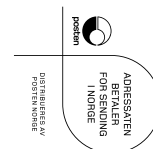
Adresse: _____

Poststed: _____

E-Post: _____

Porto kommer i tillegg. Du kan også bestille via telefon 22 39 60 50, e-post: post@nfunorge.org eller i nettbutikken til NFU på www.nfunorge.org. Vi sender e-faktura.

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0028 Oslo

FYRFESTIVALEN EGERSUND 23.-25.05 2025

Velkommen til den 29. Fyrfestivalen.
Fyrfestivalen er en kulturfestival for utviklingshemmede som danser, spiller musikk, driver teater eller andre kulturelle aktiviteter.
Festivalen er også åpen for boliger, fritidsgrupper.
For påmelding gå inn på nettsiden.

www.fyrfestivalen.no

Støtt oss og bli medlem i NFU

Ved å bli medlem støtter du NFUs arbeid for å bedre levekårene til mennesker med utviklingshemning, samtidig som du får delta i et fellesskap som daglig jobber for å gjøre samfunnet bedre.

www.nfunorge.org/blimed/

nfu

FYSIKALSKE HJELPEMIDLER FOR BARN, UNGDOM OG VOKSNE

Vi leverer til fysioterapeuter, klinikker, institusjoner og privatpersoner i hele landet!

Nå med instruksjonsvideoer på helt ny nettside!

www.bamseprodukter.no

VIL DU ANNONSERE I

Samfunn for alle?

Ta kontakt med vår annonsesjeller:

Salgs Forum AS

post@salgs-forum.no

www.salgs-forum.no

Landsstyret

FORBUNDSLEDER
Tom Tvedt
971 99 233
tom.tvedt@nfunorge.org

NESTLEDER
Alette Reinholdt
905 36 649
alettereinholdt@online.no

Monika Andersen
469 42 930
mormi1915@gmail.com

Svein Rune Johannessen
955 57 510
svein.rune@mimer.no

Kari Elster Moen
917 51 533
klemoen@gmail.com

Henriette Hvarnes Hansen
412 27 251
henriette199@hotmail.com

Andreas Tymi
938 66 892
andreas.tymi@gmail.com

Nasjonalt

**Norsk Forbund for
Utviklingshemmede**
Pb 8954 Youngstorget, 0028 Oslo

Besøksadresse:
Youngstorget 2b, 7. etasje
Telefon: 22 39 60 50
post@nfunorge.org

www.nfunorge.org
Bankgiro: 8200.01.93417
Org.nr.: 943 260 672

Fylkeslagene

NFU Oslo fylkeslag
v/ Lill Birkelund
c/o NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 Oslo
Tlf. 22 39 60 51
oslofylkeslag@nfunorge.org

NFU Akershus fylkeslag
v/ Halvar Angaard
Myrvangveien 13
1344 Haslum
Tlf: 901 13 641
halvard@angaard.no

NFU Buskerud fylkeslag
v/ Eli Steen
Austadveien 34
3043 Drammen
Tlf: 906 14 863
elisteen67@gmail.com

NFU Østfold fylkeslag
v/ Kjell Jaren
Ekorveien 17
1823 Knapstad
Tlf: 938 09 393
kjelljaren@gmail.com

NFU Innlandet fylkeslag
v/ Torill Vagstad
Dagfinn Grønsetsveg 38
2414 Elverum
Tlf. 402 88 307
torill.vagstad@gmail.com

**NFU Vestfold og
Telemark fylkeslag**
v/ Randi Stenerud
Skavliveien 21
3189 Horten
Tlf. 901 58 869
nfu.vf@online.no

NFU Agder fylkeslag
v/ Anders Haslestad
Molandsveien 1450
4849 Arendal
Tlf. 976 01 658
anders.haslestad47@gmail.com

NFU Rogaland fylkeslag
v/ Odd Kåre Barkved
Ole Th. Barkvedsvei 5
4100 Jørpeland
Tlf. 971 44 345
oddkare.barkved@gmail.com

NFU Vestland fylkeslag
v/ Evy Utne Knutsen
Holsbergstien 40
5918 Frekhaug
Tlf. 481 54 196
evy.utne.knutsen@outlook.com

**NFU Møre og Romsdal
fylkeslag**
v/ Svein Rune Johannessen
Jomarka 20
6012 Ålesund
Tlf 955 57510
mrfylkeslag@nfunorge.org

NFU Trøndelag fylkeslag
v/ Snorre Ness
Bregnevegen 1
7803 Namsos
Tlf. 905 16 966
snorre.ness@ntebb.no

NFU Nordland fylkeslag
v/ Lisbeth Selstad Amundsen
Bjerkeliveien 16
8160 Glomfjord
Tlf. 900 47 915
lis-els@hotmail.com,

NFU Troms fylkeslag
v/ Svein Jensen
Holmenveien 107, Solli
9303 Silsand
Tlf. 979 77 868
svein.n.jensen@gmail.com

NFU Finnmark fylkeslag
v/ Frid Tellefsen Svineng
Boks 187
9735 Karasjok
Tlf. 909 36 156
nfufinnmark@hotmail.com

RETURADRESSE:

Samfunn for alle

Postboks 8953 Youngstorget
0028 Oslo

I Uganda med TV-aksjonen

NFU har vært i Uganda sammen med Atlas-alliansen som i år har TV-aksjonen.

Vi har reist rundt og intervjuet barn og unge med funksjonsnedsettelse, besøkt familier og skoler. Disse sterke menneskemøtene gleder vi oss til å dele med dere i tiden fremover.

TV-aksjonen 2025 vil bidra til at menneskerettighetene til personer med funksjonsnedsettelse respekteres, og at funksjonshemmede selv skal bestemme over egen utvikling

Lippestad
ADVOKATFIRMA

Vi brenner for dine
rettigheter – med
faglig dyktighet og
personlig oppfølging

Advokatfirmaet Lippestad AS
post@advokatlippestad.no
22 94 10 20

